

כבודו של עתונאי

האדם ברחוב חושב את העתונאי ל... צור ציני הבנו לכל האידיאלים - אדם הצוחק בלבנו לדבריהם המוסר היוצאים מעט, הלועס מטטיק אמריקאי בשעה שהוא סוקר את גזית הנרצה ומקוהו רגע לתאר... נה קטלנית כדי שיהיה לו על מה לכתוב. יעקב רוזנטל, סופר הכנסת של "הארץ", הוא היפוכו הגמור של טיפוס הוליבודי זה: עורך-דין גרמני ותיק בעל נטיות דתיות ומשקפיים. לא פעם קרה ומרוב התרגשות ציונית לא היה מסוגל לרשום את הפרטים של ישיבה היסטורית זו או אחרת...

דרושה היתה מנה הגונה כדי להוציא את ד"ר רוזנטל מן הכלים ולהניע אותו להטות בגלוי מלים קשות בפני ראש ממשלתו. מנה הגונה זו סופקה לו על-ידי ראש הממשלה עצמו.

ראש הממשלה שוב, "תוקפני"

הדבר קרה כשראש הממשלה, בהיותו שריו שוב באחד ממצביו-רדחו התוקפניים, קרא לעיתונות העברית מעל במת הכנסת בשם "עתונות צהובה". מחמאה זו לא הרגיזה ביותר את קהל העתונאים האומללים ה-נאלצים - בשכר משכורת זעומה - להאזין לכל נאומו הכנסת, (גם בשעה ש-חברי הכנסת עצמם לוגמים תה ומחליפים בדיחות בזנון), הרי בפי ראש הממשלה "עתונות צהובה" היא עתונות המעויה למתוח ביקורת לשהיה על ראש הממשלה.

איש "הארץ" יעקב רוזנטל מי צריך להתבייש?

אולם ד"ר רוזנטל, הסופר הנחבא אל הכלים בעל החינוך הגרמני, הוזעזע כולו.

מהי עיתונות "צהובה"? מגדיר ד"ר רוזנטל: עתונות הוסיפת אך ורק בסני-סציות פיקנטיות, אידישה לגבי נושאים מדיניים, מקבלת שוחד תמורת אי-פרסום ידיעות היכולות להזיק למישהו. לפי הגדרה מקצועית זו אין עתון צהוב במדינה. להיפך, למורת-רוחו של הקורא, נוהגים כל העתונים להחביא ידיעות מעניינות על מעשירי צהב במרתף ולקשט את ראש העמוד הראשון בנאומו של נציג לוקסמבורג ב"אוי" על ביגאום ירושלים. ובשעת ההיס-טריה הגדולה של פשעים מיניים שנתער-רה בעקב מעשה ג'ן-מארי, אף הסכימו העתונים ביניהם לתדול בכלל מפרסום ידיעות על פשעים מסוג זה.

מסורת ללא עניינה

את העתונות בלבד, אומל דוקטור רוזנ-טל במכתבו הגלוי, שפורסם ב"הארץ", כי אם את כל העתונאים הישראליים, ובכלל זה חברי כנסת לא מעטים שהם חברינו לעט... עוררת רושם, ולצד הרב ביוזנין, כאילו עיתונות צהובה עליך, ישראל... הע-לבת את רבבות הקוראים של העיתונות... ובמקרה זה אין לנתקף במה להתבייש, ולא פנינו אנו הלבנו...

פרסום מכתב זה ב"הארץ", התומך ב-דרך כלל בממשלה, הוא המשך של מסו-רת: לפני ארבע שנים (כשהיה "הארץ" העתון העברי היחיד שהתנגד למאבק ה-אנטי-בריטי) עזב עורכו, גרשום שוקן, ב-אופן הפגנתי מסיבת-עתונאים בה הליב-המוכיר-הראשי הבריטי גרני (כיום מושל מאלאיה) את העתונאים שהופיעו בחולצות ללא עניבות...

"עתון בלתי תלוי"

"ג'רוולם פוסט", העתון בשפה האנג-לית, ששימש בימי הבריטים דוגמה למופת לעמדה נכונה כלפי חוץ והתעלות על עיני הפנים, יצא ביום ראשון, השבוע, במאמר ראשי תחת הכותרת: "עזמת א-מייסד העתון ועורכו היודע, גרשון אגרון, נכצא כיום, ב"הופשה", הוא ראש שרותי המודיעין של הממשלה) בתעמולת הבחירות לעירונית פותח המאמר: "תופסים הציונים הכלליים עמדה ימנית, ריאקציונית, נגד מעמד הפועלי". בהמשך המאמר מותח העי-תון ביקורת על נוסח התעמולה של הציונים הכלליים ומסביר לקוראיו, כי טעות בידי מי שסבור, כי יהדות אמריקה תעמוד לימין הציונים הכלליים, אם המדובר יהיה בסני-טציה, עבודות ציבוריות, תאורה ברחובות וכדומה. המאמר מסתיים במילים מודגשות "ההסתדרות היא הכוח הקולט את העליה. היא שעומדת לימין המדינה במאמצים להג-שים את מטרות... וכו' וכו' וכו'.

ובאותו טור, שבו מדפיס ה"ג'רוולם פוסט" את מאמריו הראשיים, כתוב מתחת לכותרת: "הג'רוולם פוסט" הוא עתון בלתי תלוי, גם ביום א' השבוע לא חסרה השורה הזאת...

העתונאים וכנועו לחץ

עתונאי הארץ, שביקרו זה עתה בדרום אפריקה, טעמו את טעם הכוכבים, העורכים את סירורי הבוק שלהם על סני הבל. בדרום אפריקה התנהלה מלחמה בין הארגונים והיהודים החשובים: מי ומי יזכה לארח עיתונאי פלוני או אלמוני, מזכיר אגודת העתונאים, משה רון, צריך היה לקבל בזה אחר זה "משלחות" שאבו להזמין את העתונאים לארוחת צהרים ("דינר").

העתונאים העומדים במשך כל השנה בצל המאורעות כשהם עושים את עבודתם המיגעת, היו הפעם "לכוכבים" בעצמם. הם ערכו את הופעתם הקולקטיבית בעתון העתונאים שערכו ביוהנסבורג בפני קהל עצום. אחר כך, מתוך אהדה לישראל, המ-טירו הדרום אפריקאים על אורחיהם מת-נות יקרות. בין השאר: כנראה לא יהיו עוד העתונאים משועבדים לנקודות הלבשה במשך זמן רב. אמנם הם התנגנו, ונלחמו נכריות אך לבסוף נוכח "הלחץ הציבורי", נכנעו וקיבלו מתנות אחדות. לעומת זה רשמו העתונאים העבריים את ידידיהם ה-אפריקאים בספר הוזהב של הקרן הקיימת לישראל, דבר שהוא חשוב בעיני היהודים שם לא פחות מאשר קילו נקניק בעיני עקרת בית בתל-אביב.

סטייק ודג-פילה

בשעת ארוחת-צהרים החברית הגדולה שנערכה בשבוע העבר, במלון "ציון" בחיפה לכבוד משלחת העיתונאים הדרום-אפריקאית (לדרום-אפריקאים הוגש בזכות הדבזים "סטייק", בעוד שלהברייה למקצוע בישראל הוגש תמורת הלירות דג-פילה...) נתגלו מכסר תגליות על הוזהב של האורחים: פרד בנישק, סופר תחנות השידור ה-רום-אפריקאיות, הוא הנציג היחיד של הע-תונות הלא-יהודית במשלחת - העתון נאי היהודי היחיד בכל רשת השידור ה-דרום אפריקאית. (הוא תמה מאד שלחיה אין תחנת-שידור משלה - "עיר כואת בלי תחנה? אי-אפשר להאמין!") אחיו של מר פינקוס, מנהל "אל-על" ול-שעבר סגן יו"ר מרכז פועלי ציון בדרום אפריקה, הוא העורך של "זיוניסט ריקורדי" בטאון הרביזיוניסטים בדרום-אפריקה. ("אני הולך בדרכי שלי, ואחי בדרכו שלו" אומר פינקוס ה"ימני").

שמו של האברך מוילנה, העורך את ה-עתון האידישאי היחיד בדרום אפריקה ("אפריקאנר אידישה צייטונג"), הוא - שמריהו לויץ (בלי קשר עם האיש שעל שמו נקרא החרוב בתל-אביב). את שלושת רבעי זמנם מוציאים עורכי עתון זה על חירגום מאנגלית (משובשת) של כתבי ה-קוראים (האידישאים) של העתון.

כשביקרו הדרום-אפריקאים את ראש ה-ממשלה אמרו: את מר גרי (נג) אנו מכי-רים, אבל מהיו השר התדש פנקס? "פנחס", תיקן אותם ראש הממשלה. "כן, אך מה שם משפחתו של פנחס?" היקשו העתונאים. כאן חייך ראש הממשלה: "עד שלא ישנה את שם משפחתו לעברית הוא נשאר בשבילי פנחס..." מיד הציע אחד ה-עתונאים "לעבר" את השם לוביניקר - "בן-יקיר".

"קצת יותר חיים"

לפני כחודש נזרקה לבנה שניצפה ש-מה של אחד מאולפני הבי.בי.סי. הלונדוני. הזורקת היתה נערה שלא ניסתה כלל להי-מלט, וכשנעצרה על ידי שוטר לונדוני גבה קומה, תקיף ואדיב, הצדיקה את הפ-גתה: "הרגשתי שתחנה זו זקוקה לקצת יותר חיים".

השידור, כמובן, לא הופסק בגלל האי-נ-ציגט הזעיר כשם שלא הופסקה קריאת החדשות בשעה שפצצת השהיה חדרה לקר-מה הרביעית של בנין השידור בימי הבלזיק

קריינית בני בני. סני חנה שליט "אכתוב לך מכתב..."

האירי, (באותה שעה הפסיק הקריין לרגע קט את השידור וברדיו נשמע קול לוחש: "הכל בסדר!") והקריין המשיך בקריאת חדשות הספורט בקולו השקט הרגיל.

כמעט כמו "קול ישראל..." הבי.בי.סי, כידוע, הוא מנופול ציבורי בחסות הממשלה, אך בתור שכזה, עולה הוא על כל תחנות הרדיו הממשלתיות בעולם כולו.

דרכו הראשונה של הרדיו הלונדוני דר-מה במקצת ל"קול ישראל" של היום. במשך שנים רבות שלט בתחנה זו לורד זקן וקנאי בשם ג'ון ריט, שהאמין כי הרדיו אינו חייב לתת למאזינים את מה שהם מבקשים אלא מה שלורד ג'ון החליט שעל המאזינים לשמוע. כיום, שנים עשרה שנים לאחר התפטרותו של ריט, עדיין משתלל הבי.בי.סי. לתת למאזינים את מה שהוא חושב לטוב. אבל המפסק הכללי הנוכחי, סיר ויליאם היילי, רצה לדעת גם את דעתו של קהל מאזיניו והציף את האת-ר בסוכנים, המבקרים בבתיים של 3000 מאזינים ומציגים לפניכם שאלות.

"כמו מי שופכין..." הנהלת תחנת השידור נתונה בידי ועדה בת שבעה אנשים המתמנים על ידי ראש הממשלה ובגושפנקא של המלך. הצנוורה נתונה בידי המנהל הכללי של שרותי הדואר... אולם האמל ריקאיים מתקנאים בחבריהם הבריטים בג-לל העובדה שהצנור כמעט ואינו משתמש בסמכותו (ואילו האמריקאים, התפשים מצנ-זורה כפופים ל"צנורה" חזקה של החברות המסחריות, המשלמות בעד התוכ-ניות, ואגודות צדקניות של נשים זקנות). הבי.בי.סי. מקיים את עצמו ולמעשה התשלומים השנתיים של בעלי המקלטים (לירה אחת לשנה), כרטיסי הכניסה לה-ציות באולפנים, ובעיקר, הרווחים הגדור-לים שמכוננים העתונים השונים ששרות השידור מוציא לאור.

אירגונו ושידוריו של הבי.בי.סי. עולוים להוות גורם של קנאה לכל בעל מקלט רדיו בישראל. מענין אפוא לשמוע את חוות דעתו של נשיא התאחדות בעלי תחנות השידור בארצות הברית מר ג'סטין מילר על תחנות השידור של אירופה, כולל הבי.בי.סי.: "פוסר וחסר חיים כמי שופכין... למעשה מנה אחת גדושה של תעמולה ממשלתית".

1 מבין 55. על מערכת, השעה העב-רית, אחת מ-55 שעות השידור בגלים קצרים אשר הבי.בי.סי. משדר בכל יום, מוסרת דינה דניק, סופרת "העולם הזה": התייר הישראלי מסוקרן כהלכה, נכנס אל הבנין מטי 200 שברחוב אוקספורד. במסדרון מטיה מישוה בפניו, בעברית חמה: "מי החיה הונו?", ואו ברור לו שלא טעה בכתובת. במחלקה העברית מקבלת את פניו המ-ז, כירה, אסתר "אסי" המאירי, בתו של הסופר אביגדור המאירי וקצינה לשעבר, המשיבה על השאלות בנוסח מהוקצע: השד יודע! נא לפנות אל מר גוטליב, מנהל המחלקה! מסתבר שר גוטליב (מי שהיה דיפלומט והינו אורח בריטי) בקי בענינים, מאחר שהוא עורך ומרכז את החומר המ-קיף על חיי אנגליה ויהדותה במחצית הש-עה הקצובה לתכניות, אלא שהוא יתורר רק בעוד שבועות מספר מסויר בישראל... ממלאת-מקומו, רות מוקסון בהן החיפ-ית (בת לשולת צבירת משולשת), ממנה אין לסחוט דבר: היא שקועה בהכנת תוכ-ניתה השבועית "דפדפה", שהיא מקליטה אותה שבוע מראש: רשמים על חיי הא-מנות בלונדון, סקירה על פסטיבל כלשהו או רפורטזיה על חגיגה לאומית בריטית. נסים, שחור הבלורית, הוא הקריין-רפורטר. מסתובב בכרך וצד במיקרופון מאורעות

פנינה ויינרמ, דניאל בן-שבתאי, חנה שליט, רות כהן, ל. ה. גוטליב "מי החיה הזאת?"

חשובים; משחזר, היהו מתישב בפנית המחלקה, מתקתק רפורטזיה ומשיב על שאלות מבקרים-סקרנים: "אכתוב לך מכתב..."

כיוון שהשעה הגריניבצית קרובה לשבע ומחצה, ממחר דניאל בן-שבתאי אף אולפן השידור: הוא קורא את חדשות וסוקר את המצב הפוליטי. כך עושה גם פנינה ויינרמ, שקראו לה בתל-אביב שויצריה. על שם אביה, הקונסול השוויצרי, נשאת במחלקה ונהלה שליט, שהיא החביבה בה העליב-העברית: קריינית ורפורטרית תוססת, בע-לת הומור וכשרון דרמטי המוקדשים לתס-כיתים.

כתוצאה מתקר דעת הקהל, הופסקו שידורי התפילות הארוכים והמשעממים של יום ראשון, מאחר שנתברר שהמאזינים פונים לתחנות רדיו אחרות באירופה. הוכנסו כמה סידרות של תוכניות קלות וטטיריות שכבשו עד מהרה את לב ההמונים.

היילי מימש את תוצאות מחקרו ותילק את הבי.בי.סי. לשלושה אפיקים (גלים): "קל", "בינוני" ו"כבד", כיום פועלים שלש-תם בכל הזמנים, כך שכל אדם יכול למצוא אה מבוקשו במשך כל היום. ואינו חייב למחר ולסגור את הכפתור כשאיוה פרו-פיסור מתחיל לספר על שבט חדש של קופים שנתגלה בקניה...